

УДК 727.11

ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ НАДМАЛОЇ МІСТКОСТІ З ЦЕНТРАЛІЗОВАНИМ ОБСЛУГОВУВАННЯМ

Юрчишин О. М., аспірант
НУ «Львівська політехніка»
Тел. 8 (032) 258-25-22

Анотація. В статті розглянута модель дитячих дошкільних закладів надмалої місткості з централізованим обслуговуванням. В якості центру обслуговування описані три основних одиниці: дитячий дошкільний заклад на 120 дітей з розширеним господарським блоком, загальноосвітня середня школа та адміністративно-господарський блок.

Ключові слова – дитячі дошкільні заклади надмалої місткості, діти, житлове середовище, центр обслуговування, дошкільне виховання, мережа.

Проблема дослідження. На сьогоднішній день все більше і більше батьків прагнуть суспільного виховання для своїх дітей (результати проведеного опитування показали, що 84 % респондентів зацікавлені, щоб їх діти відвідували дитячий дошкільний заклад). Однак сьогодні існує ряд недоліків, пов'язаних з функціонуванням мережі закладів дошкільного виховання в структурі житлових мікрорайонів. Велика кількість дошкільних закладів продана, приватизована через низький попит на них у 90-х роках (через безробіття, низьку народжуваність і т. д.). В зв'язку з появою нових альтернативних закладів дошкільного виховання, розширенням та врахуванням спектру потреб споживачів, виникає потреба доповнення існуючої мережі дошкільного виховання закладами надмалої місткості (менше 15 дітей), які допоможуть вирішити проблему споживачів дошкільних установ в житловій забудові.

Мета роботи. Мета даної роботи – довести необхідність, доцільність та практичність створення дитячих дошкільних закладів надмалої місткості в житловому середовищі.

Завдання роботи. Виявлення потреби створення дитячих дошкільних закладів надмалої місткості в житловому середовищі на основі проведеного соціологічного дослідження та аналізу проектної документації, літературних джерел та закордонного досвіду.

Сьогодні потреба в дитячих дошкільних установах виникає більше, ніж в половині сімей, в яких є діти дошкільного віку. Проте місць в дитячих дошкільних закладах на всіх не вистачає.

Окрім того, що існує гостра потреба в дитячих дошкільних закладах, фактично немає жодного вибору серед пропозиції, або ж такий вибір є незначним. А це важливо, особливо якщо садки будуть пропонувати різні специфічні типи послуг (методики виховання, рівень обслуговування, технічне оснащення, комфорт, рівень фаховості персоналу та ін.). Це говорить про те, що попри існування садків універсальних, повинні бути і спеціалізовані заклади. І очевидно, що спеціалізовані дошкільні заклади не повинні бути великими (надмалими), проте їх повинна бути значна кількість.

Будівництво нових дошкільних установ по типових проектах в сформованих мікрорайонах, які втратили в 90-х роках свої споруди дитячих садів-ясел, вимагає великих площ території* (згідно ДБН) [1], яких просто ніде взяти. Тож виникає потреба шукати нові підходи

© Юрчишин О. М., 2009

* Згідно діючих норм площа ділянки дитячого дошкільного закладу на 35 місць повинна становити 1575 м², на 260 місць – 10 400 м².

до вирішення проблеми. І одним з можливих рішень є доповнити існуючу мережу будівництвом дошкільних закладів надмалої місткості, що не потребують великої площі ділянки.

Аналіз зарубіжної практики свідчить, що це могли б бути вбудовані в перші поверхи житлових будинків та прибудовані до житлових будинків дитячі дошкільні заклади, розраховані на обслуговування 10-12 дітей.

Дослідження вітчизняної та закордонної проектно-будівельної практики дає підстави визначити можливі підходи до створення сучасної гнучкої мережі обслуговування дітей дошкільного віку.

Починаючи з дев'яностих років ХХ століття і до нашого часу сфера послуг формується і постійно змінюється внаслідок впливу потреб споживачів. Обслуговування стало диференційованим та індивідуалізованим згідно таких ознак, як форма власності, рівень доходів споживачів, інтереси різних соціальних груп.

Праці, пов'язані з вивченням та розвитком дитячих дошкільних закладів, можна розбити на дві групи. В першу групу входять праці, що стосуються дошкільної педагогіки, вікової та педагогічної психології. Другу групу становлять праці, що вивчають етапи розвитку архітектури дитячих дошкільних установ у світовій практиці, аналіз засобів виразності, стосовно до оформлення дитячих садків, функціональні аспекти, архітектурна композиція, кольорознавство, психологія зорового сприйняття.

Однак всі ці дослідження не дають відповіді на питання, якими мають бути дошкільні заклади сьогодні, які б успішно вирішували наведені вище проблеми. Проведені автором даної роботи дослідження виявили потребу розширення типології дитячих дошкільних закладів і вдосконалення функціонування їх мережі в житловій забудові. Крім того, попри великий обсяг інформації та степені дослідженості різноманітних аспектів ДДЗ, у жодному разі не проводився аналіз думок сучасного споживача, які користуються послугами таких закладів і які, без сумніву, впливають на їх формування.

З цією метою проводилося дослідження існуючого стану дитячих дошкільних закладів у п'яти мікрорайонах Львова. В межах даного дослідження проводилося натурне обстеження споруд дошкільних установ, опитування 300 респондентів та опитування персоналу у 30 функціонуючих закладах. Також було проведено натурне обстеження дошкільних установ та опитування персоналу у сільській місцевості Львівської області. Результати дослідження дозволили чітко визначити підхід до формування закладів дошкільного виховання надмалої місткості та їх мережі.

Згідно чинних норм, до закладів малої місткості належать дитячі дошкільні установи, розраховані на обслуговування ними від 25 до 50 дітей. Тому всі заклади, розраховані на обслуговування менше 15 дітей, є закладами надмалої місткості.

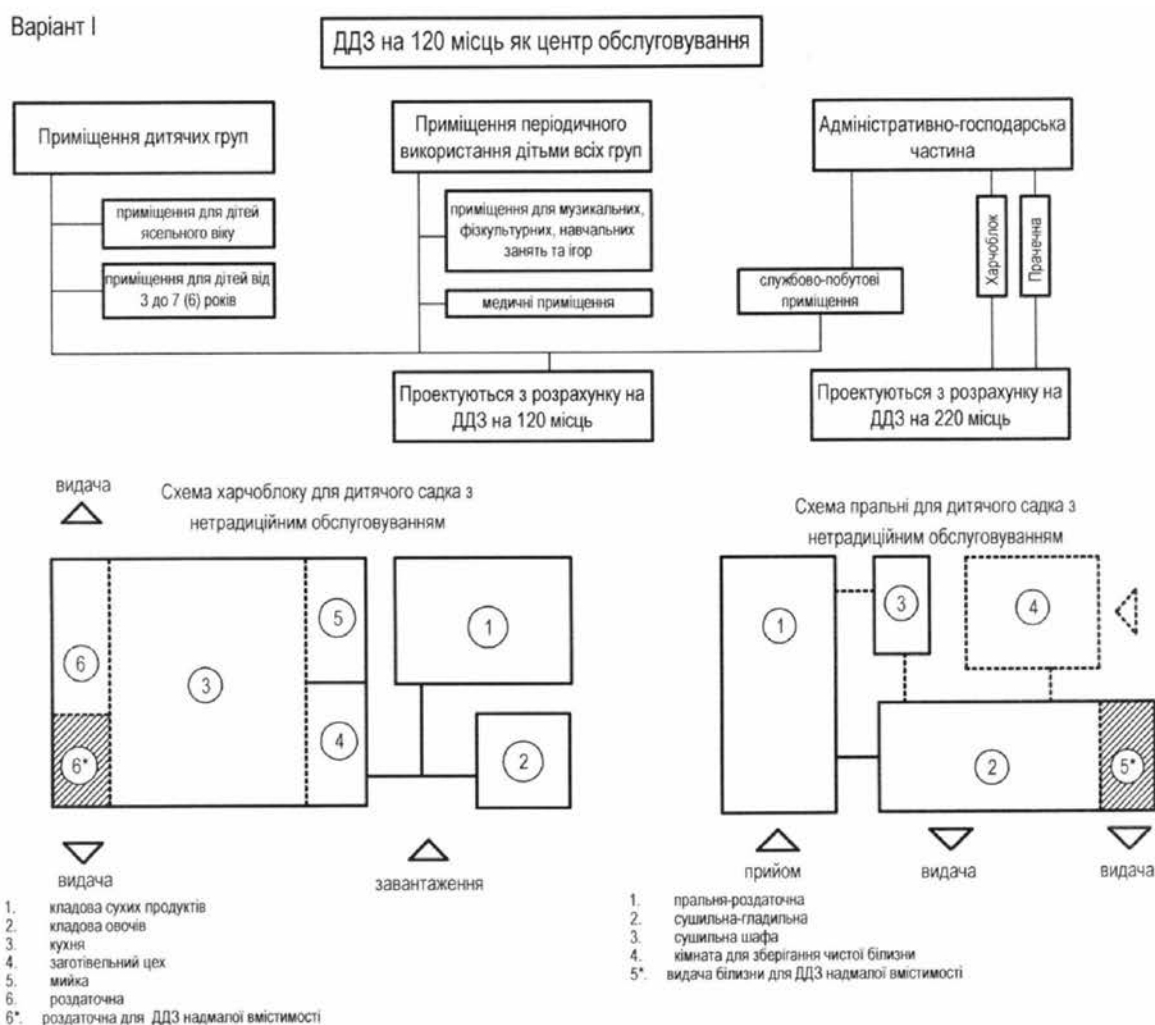
Важливим моментом створення моделі дошкільного виховання надмалої місткості, є організація мережі обслуговування. Опіраючись на проведені дослідження, рекомендується створювати дитячі дошкільні заклади з самостійним та централізованим обслуговуванням. Дитячі дошкільні установи з самостійним обслуговуванням – це садки надмалої місткості створені в житловому середовищі, котрі самостійно функціонують в житловій структурі.

Мережа дошкільних установ з централізованим обслуговуванням полягає в створенні центру обслуговування (Мал. 1), котрий буде забезпечувати функціонування невеликих групових осередків харчування, наданням адміністративно-побутових та медичних послуг тощо. Дитячі дошкільні заклади надмалої місткості з централізованим обслуговуванням проєктують без приміщень господарського характеру (кухня, пральня та ін.) Для даного типу дошкільної установи ці функції виконуватиме центр обслуговування. Проведені дослідження показали, що центром обслуговування дошкільних закладів надмалої місткості може бути:

Мал. 1. Схема варіантів центрів обслуговування дитячих дошкільних установ

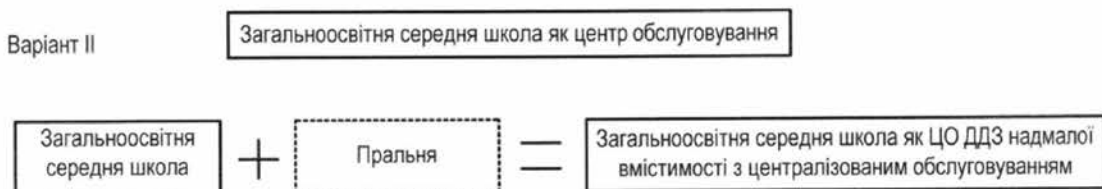
Варіант I – дитяча дошкільна установа середньої місткості (120 місць (Мал. 2));

Мал. 2. Дитячий дошкільний заклад на 120 дітей як центр обслуговування

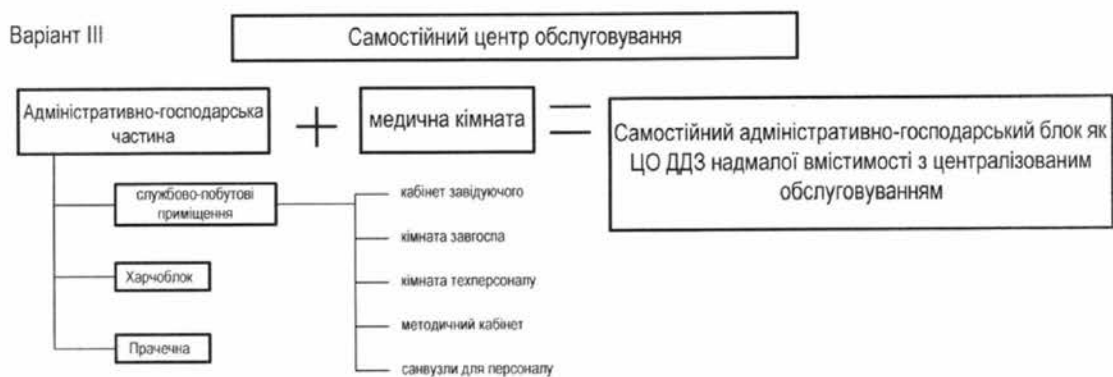
И АРХИТЕКТУРНОГО ПРОЕКТИРОВАНИЯ

Варіант II – загальноосвітня школа (Мал. 3);

Мал. 3. Загальноосвітня школа як центр обслуговування

Варіант III – окремий адміністративно-господарський блок (Мал. 4).

Мал. 4. Самостійний центр обслуговування

Варіант I. Дошкільні установи середньої місткості (на 5–7 груп) можуть обслуговувати такі виховні дошкільні одиниці (заклади надмалої місткості) в житловому середовищі. Для створення моделі мережі дошкільних закладів з централізованим обслуговуванням було взято загальну кількість 220 дітей. З них – для 120 дітей створюється дошкільний заклад, який буде виконувати роль центру обслуговування. Для решти 100 дітей створюються 10 дитсадків надмалої місткості по 10 дітей в кожному. Слід врахувати, що дитячий дошкільний заклад на 120 дітей, який реально обслуговуватиме 220 дітей, слід проектувати із збільшеним господарським блоком, розрахованим на обслуговування 220 дітей. Такий підхід до проектування такого дитячого садка створює додаткові вимоги, що стосуються набору приміщень, їх площі та обладнання, а також безпосередньо зв'язку між приміщеннями кухні та приміщеннями пральні (мал. 2) [3]. **Варіант I** можна використовувати при реконструкції житлових масивів. Натурні дослідження дошкільних установ дозволили виявити заклади, котрі функціонують лише частково. Тобто заклади збудовані на 220 дітей, але сьогодні обслуговують меншу кількість, можуть бути центром обслуговування дошкільних закладів надмалої місткості.

Варіант II. Це загальноосвітня середня школа. Співставлення кухонних блоків дитсадка на 220 дітей і типової школи дозволяє припускати можливість обслуговування школою 10 дошкільних установ надмалої місткості. При необхідності можливе розширення кухонних приміщень даної структури. Проте школи не забезпечують приміщеннями пральні [2]. Тому при проектуванні школи, яка буде виступати центром обслуговування ДДЗ малої місткості, слід передбачати приміщення пральні. Проте централізована пральня в структурі житлового середовища або ж наявність пральних приміщень в будинках, де розташовані ДДЗ надмалої місткості, згідно проектів, дозволить відмовитися від створення приміщення пральні в зага-

льноосвітній школі. Таким чином, теоретично, школа може виступати центром обслуговування дитячих дошкільних закладів надмалої місткості з централізованим обслуговуванням.

Варіант II можна застосовувати не лише при проектуванні та новому будівництві, а й при реконструкції житлового масиву, в якому є школа.

Варіант III. Створення окремого адміністративно-господарського блоку. Адміністративно-господарський блок повинен забезпечити функціонування 20–22 ДДЗ малої місткості з розрахунку на 220 дітей. Приміщення пральні та кухні повинні розраховуватися на обслуговування 220 дітей, виходячи з норм на проектування ДДЗ. Такий блок повинен складатися з таких приміщень: кухонний блок, приміщення пральні, службово-побутові приміщення. Кухонний блок даного центру обслуговування слід проектувати, виходячи з норм на проектування кухонного блоку у дитячому дошкільному закладі на 220 дітей [1].

Формування окремого адміністративно-господарського блоку дозволяє відмовитися від потреб великої площі території, яка є необхідною при створенні дитячого дошкільного закладу середньої місткості та спростити вимоги санітарно-гігієнічних розривів. Споруда адміністративно-господарського призначення повинна забезпечуватися входами та під'їздом для машин, котрі обслуговуватимуть ДДЗ малої місткості.

Висновки:

1. В зв'язку з появою нових альтернативних закладів дошкільного виховання, розширенням та врахуванням спектру потреб споживачів стає можливим доповнення існуючої мережі дошкільного виховання закладами надмалої місткості (менше 15 дітей), які допоможуть вирішити проблему споживачів дошкільних установ в житловій забудові.

2. Мережа дитячих дошкільних закладів надмалої місткості як закладів, спрямованих на обслуговування до 12 дітей, повинна ділитися по структурі обслуговування на заклади з самостійним (автономні) та централізованим обслуговуванням.

3. Проектування дитячих дошкільних закладів надмалої місткості в житловому середовищі є актуальним не лише при новому будівництві, а й при реконструкції існуючих житлових масивів.

4. Заклади надмалої місткості з централізованим обслуговуванням дозволять більш гнучко підійти до формування мережі в створених житлових масивах.

5. Центрами обслуговування дошкільних закладів надмалої місткості можуть бути : дошкільна установа на 120 дітей з розширеним господарським блоком, загальноосвітня школа та адміністративно-господарський блок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державні будівельні норми України: Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів, ДБН В.2.2-4-97. Видання офіційне. – К.: Держкоммістобудування, 1998.
 2. Державні будівельні норми України: Будинки та споруди навчальних закладів, ДБН В.2.2-3-97. Видання офіційне. – К.: Держкоммістобудування, 1997.
 3. Санитарные правила устройства и содержания детских дошкольных учреждений. – М., 1985.
-